

КУЛТУРА У ФАРМАЦИЈИ

Фармацеутско културно наслеђе представља трајни и недвосмислени доказ развоја фармације и здравствене културе на територији Србије као и њен утицај на развој друштва као целине.

Препознато је од стране Министарства културе као сада већ ретко и осетљиво културно наслеђе коме прети готово потпуни нестанак.

INSULIN

Један век иновација у лечењу дијабетеса

Nordisk Insulinlaboratorium 1923. године комерцијализује производњу инсулина након што су Аугуст и Мари Крог донели технику екстракције и пречишћавања из Канаде у Данску.

Уз инсулин, особи којој је дијагностикован дијабетес драматично се побољшава животни век.

Детаљније ОВДЕ!

САЗНАЈ ВИШЕ

BCG вакцина, недоумице које се срећу у апотеци

Антибиотици све мање ефикасни код деце

Локални ретиноиди

Признање Пројекту "Питај ме за ХПВ!"

Аутор: маг.фарм.спец. Соња Стојиљковић

Поводом Светског дана елиминације рака грлића материце 17. новембра 2023., у Свечаној сали Деканата Медицинског факултета, Универзитета у Београду, Удружење за борбу против рака грлића материце и јајника „Проговори“, организовало је свечаност и доделу 20 плакета институцијама и појединцима за изузетан допринос у подизању свести опште и стручне јавности, као и обухвату имунизације против ХПВ вируса у Србији.

Специјално признање додељено је Фармацеутској комори Србије за пројекат „Питај ме за ХПВ“. Награда је примљена у име свих фармацеута, учесника у пројекту, њих 250, који су од фебруара до јуна ове године пружили 26.000 услуга саветовања о ХПВ вакцинацији.

Култура у фармацији

Аутор: маг.фарм. Јелена Манојловић, кустос Музеја Историја фармације, Фармацеутски факултет Београд

Фармацеутско културно наслеђе представља трајни и недвосмислени доказ развоја фармације и здравствене културе на територији Србије као и њен утицај на развој друштва као целине. Препознато је од стране Министарства културе као сада већ ретко и осетљиво културно наслеђе, коме прети готово потпуни нестанак. С тим у вези, неопходна је сарадња, а Музеј за историју фармације у саставу Фармацеутског факултета **ОВДЕ** је једино место где је испољена потпуна посвећеност баштињењу ове врсте наслеђа. Како је категорисан као музеј у саставу и специјализован за одређену врсту наслеђа, послове обавља под надзором и у сарадњи са

националним музејем, који је матични за ову врсту културног наслеђа, а то је Музеј науке и технике.

Цео текст на [ЛИНКУ!](#)

Успешно реализоване едукације „Понедељком у 18:00“

Аутор: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Фармацеутска комора Србије је у периоду од 2. октобра до 13. новембра одржала седам акредитованих онлајн стручни састанака прве категорије. Сет од 7 вебинара отворен је едукацијом на тему улоге фармацеута у борби против допинга у спорту, а затим настављен са актуелним темама у циљу даље имплементације стандардизованих услуга у апотекама: дијабетес, астма, антибиотици. Пет од седам вебинара акредитовано је и за лекаре, те су позиви за присуство едукацијама, зависно од теме, упућени и лекарима опште медицине, односно лекарима одговарајуће специјализације. На тај начин су услуге које фармацеути пружају у апотекама и спотови за правилну употребу „пумпица“

промовисани и нашим колегама лекарима и наишли су на изузетне реакције.

Вебинарима је присуствовало укупно 5.446 учесника, а накнадно их је одслушало 2.740. Најпосећеније је био вебинар на тему: Рационална употреба антибиотика у дерматологији.

BCG вакцина, недоумице које се срећу у апотеци

Аутор: маг.фарм. спец. Бојана Летић

BCG вакцина је лиофилизована вакцина која се састоји од живих, ослабљених бацила *Mycobacterium bovis*. Вакцинација се спроводи код новорођенчади и високо ризичне деце у циљу спречавања клиничких облика туберкулозе, као и за активну имунизацију одраслих особа са високим ризиком за развој туберкулозе. Недоумица настаје оног тренутка када у апотеци имамо пацијента који је у потрази за BCG вакцином која је индикована за карцином мокраћне бешике. Вакцина која је заправо потребна таквом пацијенту је *Onco BCG* вакцина. *Onco BCG* вакцина је намењена за имунотерапију, такође садржи живи сој ослабљених бацила *Mycobacterium bovis*, али у већој количини него у обичној BCG вакцини.

Onco BCG вакцина није доступна за набавку у нашој земљи. Фармацеут је у обавези да пружи тачну информацију и обавештење пацијенту.

Локални ретиноиди

Аутор: маг.фарм. Биљана Главоњић

Ретиноиди су деривати витамина А, ефикасни у лечењу акни, ожиљака, флека и борби против старења коже. Чист ретинол који се користи као козметичко средство можемо сами препоручити уз савете о правилном наношењу, док ретиноиде као што су третиноин, изитретиноин и адапален искључиво прописује дерматолог. Најчешћи нежељени ефекти су фотосензитивност, црвенило, иритација и перутање коже. Почетком 2024. године у апотекама очекујемо нову комбинацију за лечење акни, за старије од 12 година. Агенција за храну и лекове је одобрила и тренутно је у последњим фазама истраживања комбинација 1,2% клиндамицин фосфата, 0,15% адапалена и 3,1% бензоил-пероксида. Досадашња истраживања су показала да ова комбинација у гелу показује одличне резултате после 12 недеља терапије.

Више на [ЛИНКУ!](#)

Талидомид данас

Аутор: маг.фарм. Биљана Главоњић

Прва асоцијација сваком фармацеуту на талидомид је трагедија која се догодила 50-тих година. Лек је био у слободној продаји за индикације од депресије, симптоме мучнине у раној трудноћи до прехладе. Било је потребно пет година да се успостави веза између лека и конгениталних малформација. Ова трагедија је направила огромне промене у фармацији односно начину на који се лекови тестирају, одобравају за употребу и повлаче са тржишта. Касније је талидомид коришћен у лечењу лепре, а данас га редовно издајемо као терапију мултиплог мијелома. Лек је на Д листи, спада у имуносупресиве, спречава ангиогенезу, односно стварање нових крвних судова. Талидомид је лек под додатним праћењем и уз упутство сваки пацијент добија. Водич са важним информацијама о примени лека.

Више о талидомиду!

ПРЕДСТАВЉАМО КОЛЕГЕ УЧЕСНИКЕ ПРОЈЕКТА КОМОРЕ ЕДУКАЦИЈА ДЕЦЕ У ШКОЛАМА И ВРТИЋИМА!

Адмир Хамидовић, Маг. фарм. - Сјеница

Ово је била одлична прилика да се најмлађима обратим као здравствени професионалац и у складу са њиховим узрастом објасним важност очувања здравља и животне средине. Имао сам велику подршку школе и са лакоћом смо одредили време за едукацију. Драго ми је што сам део једне дугорочне мисије Коморе - да фармацеут буде што више ангажован у јавном животу и да буде промотер здравља. Моја жеља је да предавања одржимо и за ученике средњих школа, где би се још боље могле представити важне здравствене теме.

Цео интервју на [ЛИНКУ!](#)

Јелена Стефановић Војиновић, Маг. фарм. спец. - Београд

Мој највећи покретач да будем део овог пројекта је чињеница да је школа, а посебно почетак школовања врло важан за формирање здравих навика и исправног става у вези исхране, физичке активности, односа према другима и односа према природи. Деца су сјајна за сарадњу, усвајају брзо нове идеје и информације. Имали су пуно питања и занимљивих прича, и заједно смо донели неке врло важне одлуке! Поносна сам на то што могу део свог искуства да пренесем генерацијама које тек формирају своје ставове.

Цео интервју на [ЛИНКУ!](#)

Светлана Крстић, Маг. фарм. - Београд

Деца су главна мотивација, јер како и слоган каже „Здравље се негује од малих ногу“. Најјачи утисак је потпуна пажња и заинтересованост чак и деце у инклузији. Поносна сам што је едукација код деце имала одјека, и сада када се сретнемо у дворишту прилазе и препричавају о ономе што су чули и научили о здравој храни, исхрани, планети... Следеће године би нам значило више промо материјала за децу, а лично за фармацеуте која год врста признања и награде.

Цео интервју на [ЛИНКУ!](#)

Милена Ђурић, Маг. фарм. - Смедеревска Паланка

Тема ме је инспирисала, врло значајна и интересантна, а сам пројекат је одличан. Пре свега нисам очекивала да ће деца бити тако феноменална и сјајна. Само ако им посветимо мало пажње деца упијају све, и то ми је највећи утисак. Дете из вртића, пар дана након одржане радионице, пришло ми је на улици и рекло да је својој сестри предложило да једе кисело млеко уместо мајонеза, како би порасла велика. Сигурна сам да ћу се и следеће године прикључити пројекту. Надам се да ћу успети да обиђем већи број школа и вртића, јер носим сјајно искуство.

Цео интервју на [ЛИНКУ!](#)

Хипертензија као фактор ризика за развој деменције

Аутор: маг. фарм. спец. Милена Милојевић

Хипертензија је свакако једно од најчешћих стања са којим се сусрећемо у свакодневном раду са нашим пацијентима. Антихипертензивни лекови који се користе доживотно, а од кључне важности је њихова редовна примена. Како би мотивисали наше пацијенте и побољшали степен адхеренце, врло је битно да им адекватним приступом предочимо које компликације се превенирају добром контролом крвног притиска. Резултати студија указују да снижавање повишеног крвног притиска смањује ризик за развој деменције. Како је деменција болест за коју не постоји лек који доводи до излечења, превенција њеног развоја кроз редукцију фактора ризика (хипертензије као једног од њих) игра кључну улогу.

Детаљније информације на [ЛИНКУ!](#)

Пети Конгрес магистра фармације БиХ

Аутор: маг. фарм. спец. Соња Стојиљковић

Пети Конгрес магистра фармације БиХ са међународним учешћем одржан је 09. до 12. новембра у Сарајеву, у организацији Коморе магистра фармације Федерације БиХ, Фармацеутског друштва и Фармацеутске коморе Републике Српске. Тема овогодишњег конгреса била је Компетенције фармацеута – од дизајна лекова до успешног третмана болести. Научни скуп је окупио више од 1250 учесника који су имали прилику да одслушају корисна предавања, размене искуства и стекну нова знања. На позив председника Коморе магистра фармације Федерације БиХ, Марина Црногорца, гост конгреса била је Славица Милутиновић директорка Фармацеутске коморе Србије.

Антибиотици све мање ефикасни код деце

Аутор: маг. фарм. спец. Јасна Анђелковић

Истраживање које је водио Универзитет у Сиднеју открило је да су многи антибиотици које је препоручила СЗО имали „мање од 50 одсто ефикасности“ у лечењу инфекција код деце. Студија, објављена у часопису The Lancet Southeast Asia, анализираше 6.648 изолата бактерија из 11 земаља у 86 публикација, како би се прегледала осетљивост на антибиотике. Студија је открила да је цефтриаксон ефикасан у лечењу само једног од три случаја сепсе или менингитиса код новорођенчади док је гентамицин ефикасан у лечењу мање од половине свих инфекција сепсе и менингитиса код деце. Карбапенеми који још увек показују ефикасност (око 80 процената), треба да се уравнотежено троше због глобалног пораста антимикробне резистенције.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

GOLD 2024. **Нове препоруке у лечењу ХОБП-а**

Аутор: маг.фарм. спец Јасна Анђелковић

У месецу новембру, када се традиционално обележава Светски дан борбе против хроничне опструктивне болести плућа, глобална иницијатива за борбу против ове болести издала је нове препоруке за медицинске раднике које се односе на лечење и збрињавање ове групе пацијената. Укупно 148 нових референци додато је извештају GOLD 2024, који садржи укупно 6 поглавља: дефиниција и преглед, дијагноза и процена, превенција и управљање ХОБП, лечење егзацербација, ХОБП и коморбидитети, КОВИД-19 и ХОБП.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

Гастроинтестинална нежељена дејства семаглутида и лираглутида

Аутор: маг. фарм. Емилија Трбовић

Гастроинтестинална нежељена дејства семаглутида и лираглутида су анализирана користећи базу података пацијената који су добијали ову терапију у периоду од 2006. до 2020. године. Праћене су појаве четири нежељена ефекта а то су обољења билијарног тракта, панкреатитис, опструкција црева и гастропареза. Инциденца билијарних поремећаја била је 11,7 на 1000 особа код семаглутида а 18,6 на 1000 особа које су биле на терапији лираглутидом. Анализом података утврђено је да примена ових лекова повећава ризик од панкреатитиса 8 пута, 4,2 пута је већи ризик од опструкције црева и 3,7 пута је већи ризик од гастропарезе. Са повећаном употребом ових лекова потребан је посебан опрез и пажљива процена користи и ризика за сваког пацијента.

Извор вести на [ЛИНКУ!](#)

Нов лек за умерен до тешки атопијски дерматитис

Аутор: маг.фарм. спец Јасна Анђелковић

Европска комисија је одобрила лек Ebglist® (лебрикизумаб) за пацијенте са атопијским дерматитисом од 12 година и више са телесном тежином од најмање 40 kg, који су кандидати за системску терапију. Лебрикизумаб представља „значајан корак напред“ код пацијената са умереним до тешким атопијским дерматитисом који се не контролише локалном терапијом због свог селективног механизма деловања, доказане дугорочне ефикасности и безбедности, и месечне дозе одржавања за све пацијенте.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

КОНТИНУИРАНА ЕДУКАЦИЈА ВИРТУЛЕНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

Значај и улога апотека у промоцији ХПВ вакцинације - Питај ме за ХПВ (5 бодова), до 13.03.2024.

Фармацеутска услуга - предуслов за повећање степена адхеренце код пацијената на терапији антибиотцима (5 бодова), до 21.08.2024.

Нова услуга фармацеута у јавним апотекама: „Преглед примене новоуведених лекова за терапију хроничних болести“ (5 бодова), до 21.08.2024.

Улога фармацеута у промоцији вакцинације против сезонског грипа и пнеумокока, (5 бодова), акредитација у току

Услуга фармацеута за пацијенте са астмом (5 бодова), реакредитација у току

Услуга фармацеутске здравствене заштите за пацијенте са дијабетесом (5 бодова), реакредитација у току

Унапређење стандардизоване фармацеутске услуге код пацијената са дијабетесом (5 бодова), реакредитација у току

САВЕТНИК ЗА ВАКЦИНАЦИЈУ 2024 ОДИГРАЈ ПАМЕТНО - ПРИКЉУЧИ СЕ!!!

15.12.2023. Завршни онлајн састанак - резултати реализованих пројекта (2023) и планиране активности (2024).